

ansees for uberettiget; thi herved kan netop ikke forstaaes Andet, end hvad der efter sund Lovgivningspolitik og Retfærdighedsgrundsætninger maag betragtes som urigtigt. Og dog vil Fleertallet, at man skal tage denne historiske Udvikling til Veiledning ved at stride til Fæstevæsenets tvungne Afsløsning, og indskærper, at man kun ikke bør overse, at Fæstelovgivningen ikke er nogen endeligen afflutet Lovgivning. „Gudsæierne — siges der — have ikke noget Tilfagn om, at der ikke vil blive gjort større eller andre Indskrænkninger i deres Dispositionsret over Fæstegodset end hidtil, hvortilmod Staten meget mere er baade berettiget og forpligtet til at benytte den det Offentlige tilkommende særegne Rettighed over dette Gods til at give saadanne yderligere Forfrister om samme, som svære til dets eieendommelige Bestemmelse.“ Det har interesseret mig, ved at læse dette i Udvalgets Betænkning, at gjentagde i Grundringen Uttringer, jeg tidligere, og det mange Gange, har hørt her i Salen, ikke af min ærede Nabo tilvenstre (J. G. Larsen), men af min ærede Nabo tilhøire, Rigsdagsmanden for Holbek Amts 2den Valgkreds (Tscherning), Uttringer, der, for at bruge et Udtryk af den ærede Ordfører, ligne Grundtanken i Betænkningen, som to Draaber Vand hinanden. Der er her Exempler nok at vælge iblandt; thi dette er ret egentligen et Udviklingshema for den ærede Rigsdagsmand for Holbek Amts 2den Valgkreds, saa ofte han taler om Fæstevæsenet, at komme ind paa denne Tankegang. Men jeg skal blot henvise til hans Uttringer i det Foredrag af 5te Marts 1851, som jeg forleden Dag omtalte, og hvori denne ærede Rigsdagsmand udviklede sine Tanker om „Statens Ret til at give Love angaaende Fæstegodsets Behandling,“ og opstillede en Række af Betragtninger, ganske i samme Retning, som Fleertallets Betænkning, idet han blandt Andet yttrede, at „Eiendomsbegrebet, som skal besyts-

tes i Fæstegodset, det er den Deel, som eies, efter at Indskrænkningerne ere tagne fra, det er den Deel, som eies, uden at Staten her kan være berettiget til at træde imellem ved at give nye Bestemmelser om Leiemaalet og Fæsteforholdet.“ Tydeligere kan det ikke betegnes, hvor man vil hen. Jeg forstaaer ganske, med hvilken høi Grad af Tilfredsstillelse den ærede Rigsdagsmand maa have læst den i Fleertallets Navn forfattede Deel af Udvalgets Betænkning. Man vil afløse Fæsteforholdet, men derunder tillige tage Hensyn til en mulig Udvikling af samme gjennem Lovgivningen; man vil, om jeg saa maa sige, paa een Gang udvikle og afløse det. Jeg maa aabent beskjende, at dette, efter min fulde Overbeviisning, er saa ujuridisk som Noget, og jeg tilstaaer, at det høiligen har overrasket mig, at min ærede Nabo tilvenstre — ikke at min ærede Nabo tilhøire — har tiltraadt denne Anskuelse, og at han har understøttet den med sin store og vistnok velbegrundede Autoritet (Tscherning: Ja, min er heller ikke at foragte). Og hvad er det da, man egentligen sigter til, ved her at hentyde paa en saakaldet Udvikling af Fæsteforholdet? Ja, jeg behøver sandelig ikke at lede efter Svaret; thi Fleertallets Betænkning peger allerede tydeligt hen til det, og det er mange Gange fra en vis Side blevet antydet her i Salen. Man sigter navnlig og fornemmeligen til Fixering af Indsæstningen og Landgilden, idetmindste er det dette Moment, der Hayes for Die som det, hvorom der nærmest kunde være Spørgsmaal. Jeg kan i Forbigaaende ikke undlade at bemærke, at Fleertallets Betænkning, Side 1001, indeholder nogle Betragtninger, som synes at skulle støtte den yndede Tanke om Indsæstningens og Landgildens eventuelle Fixering, men at der turde være ikke lidet imod det der Anførte at erindre; dog herved skal jeg ikke videre opholde mig.